

Protocol sociale veiligheid - Anti-pestprotocol

Inleiding

Dit protocol is gemaakt om op een effectieve gezamenlijke manier met pesten om te gaan. De Baanbreker wil de leerlingen een prettige en positieve leeromgeving bieden. De leerkrachten willen deze ontwikkeling bevorderen door het scheppen van een veilig klimaat in en om de school en een prettige werksfeer in de theorielessen, praktijklessen en op stage. Dit betekent dat de school pesten als ongewenst gedrag beschouwt en alles in het werk stelt om pestgedrag aan te pakken. Dit protocol is een vastgelegde wijze waarop het pestgedrag van leerlingen wordt benaderd. Het is gewenst dat alle betrokkenen; leerlingen, personeel, externe begeleiding en ouders, dit protocol naleven. De anti-pest coördinator op De Baanbreker is Muk Gerlach.

- De school verplicht zich tot:
- het bewustmaken en het bewust houden van het probleem bij alle betrokkenen;
- het gericht voorlichten van alle betrokkenen;
- het organiseren van activiteiten ter verbetering van het groeps- en schoolklimaat (preventieve aanpak).

Wanneer er toch gepest wordt, betekent dit dat de school:

- steun biedt aan de gepeste leerling;
- steun biedt aan de pester;
- waar mogelijk de zwijgende middengroep betreft bij het oplossen van het pestprobleem;
- steun biedt aan de medewerker van De Baanbreker;
- steun biedt aan de ouders/verzorgers.

Preventie: het pedagogisch klimaat

- Het voorbeeld van de leerkrachten (en thuis de ouders) is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken.
- De leerkrachten bieden structuur en veiligheid, ook door aanwezig te zijn bij leswisselingen en pauzes.
- De leerkracht werkt aan een positieve sfeer in de klas door een positieve benadering van de leerlingen.
- Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en leerlingen wordt niet geaccepteerd. Leerkrachten nemen duidelijk stelling tegen dergelijke gedragingen.
- School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Bij problemen met pesten nemen directie en leerkrachten hun verantwoordelijkheid nemen en voeren indien nodig overleg met ouders. De ouders kunnen informatie en suggesties geven en ondersteunen bij voorkeur de aanpak van de school.
- De algemene afspraken en regels worden in het begin van het jaar besproken en herhaald als dat nodig is, ten gunste van het pedagogisch klimaat.
- leerkrachten besteden aandacht aan de omgang met elkaar in de lessen.
- Leerkrachten nemen kennis van relevante informatie over (nieuwe) leerlingen, zodat zij alert zijn op het ontstaan van pestgedrag

Plagen en pesten

Plagen is iets anders dan pesten. Bij plagen zijn leerlingen aan elkaar gewaagd. De ene keer zegt of doet de één iets onaardigs, de volgende keer is het de beurt aan de ander. Plagen is een spel, niet altijd leuk maar nooit bedreigend.

Pesten is dat wel. Bij pesten is er een slachtoffer waar een andere leerling (of groep) de baas over speelt. De pester misbruikt macht: het slachtoffer wordt uitgescholden, geslagen of gekleineerd. Pesten is kwetsend bedoeld en kan zich gedurende een lange tijd afspelen; het is niet incidenteel, maar structureel.

Onder pesten verstaat de school het volgende:

Pesten is een systematische, psychologische, fysieke of seksuele handeling van geweld door een leerling of een groep leerlingen ten opzichte van één of meer klasgenoten, die niet in staat is/zijn zichzelf te verdedigen. Ook cyberpesten valt uitdrukkelijk onder deze definitie.

We spreken dus van pestgedrag als dezelfde leerling(en) regelmatig en systematisch bedreigd en geïntimideerd wordt. Pesten (inclusief cyberpesten) is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend.

Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. In een klas waar gepest wordt, kunnen alle leerlingen slachtoffer worden. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus worden genomen. Het lastige is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt, zodat het moeilijk is om er greep op te krijgen. En zelfs als het pestgedrag wordt opgemerkt, weten docenten en andere betrokkenen niet altijd hoe ze ermee om moeten gaan. Leerkrachten en onderwijsondersteunend personeel hebben echter een taak bij het voorkomen, bestrijden en oplossen van pestgedrag.

Leerlingen moeten er vanuit kunnen gaan dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen binnen de school. Volwassenen dienen oog te hebben voor de signalen van pestgedrag. Voor de docenten/mentoren betekent dit dat ze groepsgesprekken houden, aandacht hebben voor de groepssfeer en het functioneren van individuele leerlingen. Zij maken afspraken met de klas en zorgen ervoor dat deze afspraken nagekomen worden.

Hoe wordt er gepest?

- Met woorden: vernederen, belachelijk maken, schelden, dreigen, met bijnamen aanspreken, gemene briefjes schrijven.
- Lichamelijk: trekken aan kleding, duwen en sjoeren, schoppen en slaan, krabben en aan haren trekken, wapens gebruiken.
- Achtervolgen: opjagen en achterna lopen, in de val laten lopen, klem zetten of rijden, opsluiten.
- Uitsluiting: doodzwijgen en negeren, uitsluiten van feestjes, bij groepsopdrachten.
- Stelen en vernielen: afpakken van kledingstukken, schooltas, schoolspullen, kliederen op boeken, banden lek prikken, fiets beschadigen.
- Afpersing: dwingen om geld of spullen af te geven, het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen, chantage via internet.
- Via internet of telefoon: gemene mailtjes of sms'jes of andere berichten, plaatsen van grensoverschrijdende foto's of filmpjes, opbellen en lastigvallen (kortom, elke vorm van cyberpesten).

De gepeste leerling

Sommige leerlingen lopen meer kans gepest te worden dan anderen. Dat kan met het uiterlijk, gedrag, gevoelens en sociale uitingsvormen te maken hebben. Bovendien worden leerlingen pas gepest in situaties, waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen, dus in onveilige situaties.

Bij de volgende risicogroepen is het van belang om extra alert te zijn op pestgedrag:

- angstige, depressieve of teruggetrokken en verlegen kinderen;
- kinderen met overgewicht of obesitas
- kinderen met ADHD
- kinderen die stotteren
- kinderen met autisme
- homoseksuele jongeren

Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- schaamte
- angst dat ouders/verzorgers met school of met de pester gaan praten en dat het pesten dan nog erger wordt
- het probleem lijkt onoplosbaar
- het idee dat hij/zij niet mag klikken

Gevolgen van gepest worden kunnen onder andere zijn:

- internaliserende problemen zoals depressie, angst, en teruggetrokkenheid
- psychosomatische klachten, zoals hoofdpijn, buikpijn, rugpijn, bedplassen, slechte eetlust, en slaapproblemen
- suïcidegedachten en suïcidepogingen (met name bij meisjes)
- een lager zelfvertrouwen
- minder plezier in school, vaker afwezig zijn en minder goede schoolprestaties

De leerling die pest

Pesters zijn vaak de 'sterkeren' in hun groep. Zij zijn of lijken populair, maar zijn dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en waar mogelijk 'onkwetsbaar' gedrag te tonen. Pesters krijgen vaak andere leerlingen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig want het slachtoffer vraagt er immers zelf om, om gepest te worden. Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben. Houdt hier bij de afhandeling van het pestprotocol wel zoveel mogelijk rekening mee.

De meelopers en andere leerlingen

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen, maar het kan ook zo zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Verder kunnen leerlingen meelopen uit angst om vrienden of vriendinnen te verliezen. De meeste leerlingen houden zich afzijdig als er wordt gepest. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen.

Het anti-pestprotocol

Uitgangspunt van dit pestprotocol is dat pestgedrag op school niet geaccepteerd wordt en dat indien het zich voordoet er tegen opgetreden wordt. Daarbij wordt dit protocol gevolgd.

Uitgangspunten

Het pestprotocol is alleen effectief als aan bepaalde voorwaarden is voldaan: pesten moet als een probleem worden gezien door alle betrokken partijen: docenten, onderwijsondersteunend personeel, ouders/verzorgers en leerlingen. Zij zullen bereid moeten zijn tot samenwerking om de problemen rond pesten aan te pakken. De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren. In het kader van preventief beleid wordt pesten bespreekbaar gemaakt met de leerlingen en worden er (les)activiteiten op afgestemd. Docenten en onderwijsondersteunend personeel moeten in staat zijn signalen van pesten op te kunnen vangen en te interpreteren. De school dient te beschikken over een transparante aanpak indien pesten zich voordoet.

De vijf sporen aanpak

De algemene verantwoordelijkheid van de school

De school voert actief beleid rond pesten, zodat de veiligheid van leerlingen optimaal geborgd is. De directie draagt er zorg voor dat alle personeelsleden voldoende geïnformeerd zijn met betrekking tot het pesten in het algemeen en de te volgen procedures op het gebied van preventief en curatief beleid.

Het bieden van steun aan de leerling die gepest wordt

- De docent/mentor neemt het probleem serieus.
- Er wordt uitgezocht wat er precies gebeurt.
- Er wordt met de gepeste overlegd over mogelijke oplossingen.
- Zo nodig wordt andere (professionele) hulp aangeboden.

Het bieden van steun aan de pester

- De pester wordt geconfronteerd met zijn gedrag en de gevolgen hiervan voor de gepeste.
- Stel grenzen aan het gedrag van de pester en verbindt daar consequenties aan.
Hiervoor wordt een anti-pestcontract opgesteld (*bijlage 1*).
- Zo nodig wordt het 'protocol schorsing en verwijdering' gevolgd.
- Mogelijke achterliggende oorzaken worden onderzocht en bespreekbaar gemaakt.
- Het gebrek aan invoelend vermogen van de pester wordt bespreekbaar gemaakt.
- Zo nodig wordt andere (professionele) hulp aangeboden.

Het betrekken van de middengroep bij het probleem

- De docent/mentor bespreekt (indien mogelijk) met de klas het pesten en benoemt de verschillende rollen van de leerlingen hierin.
- Er wordt gesproken over mogelijke oplossingen en de bijdragen van de groep aan de verbetering van de situatie. De docent/mentor controleert na enige tijd of het pesten daadwerkelijk niet meer voorkomt.

Het bieden van steun aan de ouders/verzorgers

- Ouders/verzorgers die zich zorgen maken over pesten worden serieus genomen.
- De school werkt samen met de ouders/verzorgers om het pesten aan te pakken.
- De school adviseert ouders/verzorgers over de omgang met hun gepeste of pestende kind.
- De school verwijst de ouders/verzorgers zo nodig naar deskundige hulpverleners.

De ouders/verzorgers van leerlingen die gepest worden, hebben er soms moeite mee, dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Hun kind wordt gepest en dat moet gewoon stoppen. Dat klopt, het pesten moet stoppen. Een gepest kind wil zich echter niet alleen veilig voelen op school, het wil ook geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerder te voelen. Daar kan begeleiding of een training aan bijdragen.

Als het toch uit de hand is gelopen

Externe vertrouwenspersoon en klachtencommissie

Ouders/verzorgers kunnen – ondanks alle inspanningen van school – niet tevreden zijn over de aanpak van school van het pestprobleem. Als de gesprekken niet meer soepel verlopen, kunnen ouders gewezen worden op de mogelijkheid van begeleiding door de externe vertrouwenspersoon. Ook hebben ouders het recht om een klacht in te dienen bij de schoolleiding of het schoolbestuur of bij de Landelijke Klachtencommissie.

Seksuele intimidatie

Pesten kan zich ook in een seksuele vorm uiten. Het kan dan gaan om verbale beledigingen, bekluren, het lastig vallen met seksueel getinte boodschappen, 'verkeerde' foto's op internet, sexting en handtastelijkheden. Deze klachten kunnen bij de contactpersoon seksuele intimidatie van de school gemeld worden. Deze contactpersoon is er voor de ondersteuning van de klager. Een belangrijk aspect in die ondersteuning is dat de contactpersoon meedenkt over de meest logische vervolgstap. Zo wordt er gekeken of de klacht nog intern kan worden behandeld, of er bemiddeling mogelijk is, of dat het echt om ontucht, aanranding of verkrachting gaat, dat bij het bevoegd gezag van de school gemeld moet worden en waarvan bij de politie aangifte moet worden gedaan.

Bijlage 1: Het anti-pestcontract

HET ANTI-PESTCONTRACT

datum:

Er is met jou een gesprek geweest over jouw deelname aan pestgedrag. Dat gedrag moet stoppen. Om een veilige en pestvrije school te krijgen, is het belangrijk om duidelijke afspraken te maken over hoe je met anderen omgaat. Dit doen we met dit anti-pestcontract. In dit contract staan afspraken waarvan school verwacht dat jij je er aan houdt. Doe je dit niet, dan zal de school maatregelen moeten nemen.

- Ik accepteer de ander zoals hij is en ik discrimineer niet.
- Ik scheld niet en doe niet mee aan uitlachen en roddelen.
- Ik blijf van de spullen van een ander af.
- Als er ruzie is, speel ik niet voor eigen rechter.
- Ik bedreig niemand, ook niet met woorden.
- Ik neem geen wapens of drugs mee naar school.
- Ik gebruik geen geweld.
- Als iemand mij hindert dan vraag ik hem of haar duidelijk daarmee te stoppen.
- Als dat niet helpt vraag ik een docent om hulp.

Hieronder is ruimte voor jou of je mentor om bovenstaand lijst aan te vullen.

- Ik zal _____
- Ik zal _____
- Ik zal _____

Door mijn handtekening onder dit contract te zetten, beloof ik dat ik mijn uiterste best zal doen bovenstaande uitspraken na te leven. Doe ik dat niet dan neemt school de volgende maatregelen:

Naam leerling +ouder	Naam mentor	Naam MT lid
handtekening	handtekening	handtekening